

SANGAMOVÁ A KÁVJOVÁ POÉZIA. VENUŠA V INDIÍ

S príchodom Anaela vznikla v 2. storočí v južnej Indii tzv. sangamová literatúra, ktorá predstavuje vrchol majstrovstva Tamilov v zobrazení citov a krás života a vyznačuje sa dokonalým sklbením citového života človeka a prírody. Nikde predtým nenájdeme v staroindickej literatúre tak jednoznačne esteticky orientovanú tvorbu. „Po stránke literárneho spracovania i obsahu je to žáner do tých čias v Indii celkom neznámy... vyznačuje sa veľkou otvorenosťou a konkrétnosťou, pokiaľ ide o lásku a ľudské city, dokáže sa radowať zo života, ale pritom dodržiava isté etické normy. Hoci sa pri povrchnom pohľade môže táto literatúra zdať európskemu čitateľovi vo veciach erotiky až možno príliš úprimná a otvorená, nie je bezuzdná ani zhýralá... Väčšina básní sa primýka k intímnej stránke ľudského súžitia, láske muža a ženy... Odhaľuje svet ľudí, ktorí sa dokázali radowať z darov a krás tejto krajiny, ktorí vedeli vášnivo milovať a neohrozene bojovať...“⁴³³

Formálny rámec sangamovej ľúbostnej poézie tvorí akýsi psycho-geografický paralelizmus medzi duševným prežívaním a okolitou prírodou. Systém siedmich *tinei* - literárnych krajínok - sa používal na vyjadrenie jemných odličností rôznych situácií v milostných vzťahoch. S každou zemepisnou oblasťou, jej faunou a flórou, sa konvenčne spájala charakteristický milostný zážitok, ktorý akoby sa odohrával vnútri človeka na pozadí prírodnej krajiny.

Pozoruhodná je vlastná tamilská legenda, ktorá spája vznik sangamu s bohyňou Sarasvatí. Sarasvatí je bohyňa všetkých vied a umení, reči a hudby, obdarúva svojich vyznavačov básnickým nadaním, výrečnosťou a zmyslom pre krásno, ale aj múdrosťou. Je to driečna žena odetá v bielom, v ruke drží knihu, šnúru s korálkami a strunný hudobný nástroj - vínu; sprevádzajú ju labuť a páv. Podľa legendy sa raz Sarasvatí, upútaná sladkým spevom speváčky, oneskorila na schôdzku s Brahmom. Brahma na ňu uvrhol kliatbu, že sa narodí ako človek. Z päťdesiatichpiatich slabík, tvoriacich jej telo, sa ich 48 vteli do rovnakého počtu slávnych básnikov. „A tak sa na rôznych miestach tamilskej Indie narodilo 48 básnikov, hovorí legenda, a všetci sa postupne zišli v Madure“⁴³³

Táto legenda je prekrásnym výrazom intuície Indov, že **tvorivé osobnosti - v tomto prípade básnici - tvoria karmické skupiny, ktoré sa vteľujú spoločne**. A zároveň vysvetľuje prečo: impulz k tomu vyšiel od jednej bytosti - bohyne Sarasvatí-Venuše.

Podstatná časť sangamovej literatúry vznikla v priebehu iba asi piatich generácií v 2. a 3. storočí. Časovo aj obsahovo je zreteľne inšpiráciou archanjela Venuše. V tom istom anaelskom období ako sangam, ktorý bol národnou literatúrou tamilského juhu, vzniká na severe Indie, v indo-árijskom prostredí, podobný žáner - tzv. *kávja*.

Paralelizmus medzi sangamom a kávjou neušiel pozornosti indológov. Tieto dve hnutia však patria jazykovo, etnicky a kultúrne odlišným oblastiam a boli obsahom a formou navzájom nezávislé. Predpokladá sa preto, že musela jestvovať ešte staršia tradícia svetskej a milostnej lyriky niekde uprostred, v dakkhinskej vysočine, ktorá bola spoločným podnetom pre obe hnutia. Jaroslav Vacek píše: „...vidno súzvuk medzi sangamovou a kávjovou literatúrou, čo sa týka obsahu i formy, avšak závislosť jednej od druhej sa nedá priamo dokázať. Skôr mohlo ísť o inšpiráciu pochádzajúcu z podobného juhoindického zdroja, ktorá by vysvetlila početné paralely medzi sangamom a kávjou... akási »spoločná klíma« je nepopierateľná. Je preto pravdepodobné, že oba literárne prúdy sú

Sarasvatí.

NAKONIEC VYHRABEME MÚDROST'
VŠETKÝCH DÓB A ZISTÍME, ŽE VŠETKO
NAJDRAHŠIE A NAJCENNEJŠIE BOLO UŽ DÁVNO
POVEDANÉ NAJKRAJŠÍM JAZYKOM.

CARL GUSTAV JUNG

*výsledkom spoločnej staršej tradície. V žiadnom prípade pritom nejde o závislosť jednej literatúry od druhej“.*⁴³³

S príchodom Anaela v 2. storočí však vznikla analogická prírodná lyrika aj v Číne, kde nebola podnietená z Dakkhinu. Spoločný podnet nie je potrebné hľadať v nejakej geografickej oblasti - bol duchovný!

Vrcholnou postavou káveje a zároveň najvýznamnejší staroindický básnik a dramatik bol Kálidása, ktorý žil okolo roku 400. *„Jeho lyrická tvorba je zastúpená rozsiahlou básňou Oblak poslom lásky, ktorá vykresľuje prírodné krásy Indie a v ktorej Jakša, odlúčený od svojej družky, posiela po oblaku vyznanie lásky... Na konci 4. storočia napísal Kálidása drámu Šakuntala, ktorá rozpráva príbeh milostného vzťahu Šakuntaly a kráľa Dušjantu. Hra je Kálidásovým najslávnejším dielom...“*^{168, 199}

V tomto anaelskom období vznikla aj najslávnejšia učebnica erotickej lásky - Kámasútra: *„India okolo roku 300 - Indická učebnica lásky: Podľa ústneho podania vytvoril Vatsjájána Mallanga Kámasútru, učebnicu všetkých oblastí erotiky“*.¹⁶⁴